

יום	יום לחודש	יום מוה"ר	ליקוטי הלכות	מסנה ברורה	ספר המידות	שולחן ערוך
שבת	י"ד	יז.	קצו	חורה	נט - נ	ה, ה.
א	ט"ו	יז	קצה	קא.	נא - נב	ה, ז.
ב	ט"ז	יח.	קצט	קא:	נג - נד	ה, ט.
ג	י"ז	יח	ר	קב.	נה - נו	י, יא.
ד	י"ח	יט.	רא	קב:	נו - נה	יב, יג.
ה	י"ט	יט	רב	קג.	נז - נח	יד, טו.
ו	כ'	כ.	רג	חורה	סא - סב	טז, יז.

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

283 | פרשת כי תצא | י"ד אלול תשפ"ב

דבר המערכת

מי יפאר גודל פאר השמחה העצומה שהיתנו נחלת מתפללי ההיכל הגדול של בני קהילתנו בירושלים, אשר התאספו בשבוע העבר למעמד הנאדר והנשגב של חתימה על תקנות 'יסוד נאמן' דקה ליתנו שנועדו להעמיד חומת מגן ויסוד איתן לבית הגדול והקדוש המאחד את כולנו.

התקנות שהעמיד הגרי"מ שליט"א נכתבו בשימת לב ודאגה עמוקה לביסוס נכון של 'תיבת החן' שלנו, איך להיצל ממי המבול שמאיימים על שארית ישראל בעקבתא דמשיחא, והאיך לייסד פינת יקרת שתסייע בהעמדת דורות ישרים ההולכים בדרך הסלולה לנו מאבותינו.

כל חברי הקהילה בעיה"ק שנתקבצו להיכל התפילה, שלבש חג לקראת המעמד הגדול, ששו וגם שמחו על השלמת החומה הקדושה. ברוב גילה נשמעו דברי ראשי החבורה שעוררו על עוצם התודה והודאה שצריך לתת על שזכינו לשמירה זו, ועל גודל האשרינו' שזכינו לחסות בצל צדיק רבינו הקדוש ז"ע במבצרי מגן לנו ולדורותינו.

ותגדל השמחה מאד בהופעת הגרי"מ שליט"א אשר שש ורקד עם הציבור שעה ארוכה והביע דברי חיזוק נפלאים על מעלת ה'תחזיקו עצמכם יחד' בעקבתא דמשיחא.

כמה נפלאה התאספות זו בשעה שאנו עומדים ומצפים לזכות לנסוע ולבוא על קברו של רבינו הקדוש בימי ראש השנה הבעל"ט, וכדבריו הבהירים של הרב מטשערין ש"עיקר הארת דעתו הקדושה לאחר פטירתו הוא על ידי קדושת קברו הקדוש, שציוה בחיים חיותו לבוא לשם ולהתפלל שם הרבה להשם יתברך. ומי שיקיים דבריו, הבטיח לו שבוודאי ישתדל לטובתו בכל טעדי דאפשר. והעיקר על ידי שיקיימו כאשר פקד עליהם, שיחזיקו את עצמם כולם באהבה ואחדות גדול" (פלי"ח"ב"ז, כו).

כולנו כאיש אחד בלב אחד כרצון צדיק.
העורכים

יודו - ויצעקו

יתברך לא יסיר חסדו וטובו מאתו, ויחזק את לבו לצעוק ולהתחנן לה יתברך שיצילה גם עתה (שם, כלאי בהמה ד, ט).

הוא ממשיך ומרחיב על יסוד דברי חז"ל שצריכים להיות מודה על העבר ומבקש על להבא: **"כי כשאין מודים על העבר, קשה מאד לקרותו יתברך מגודל אוטם הלב שנתאטם מריבוי הצרות, בפרט עתה באורך הגלות שהבעל דבר מתפשט על כל אחד ואחד לאורך ולרוחב, וכל מה שרוצים להתחיל לצאת ממה שצריכים לצאת ולהתקרב לאיזה עבודת ה' אין מניחים אותו ומתגרים בו יותר ח"ו,** ומעוצם ריבוי המניעות אין יכולים לפתוח פה לפרש שיחתו לפניו יתברך. **על כן צריכים לילך בדרך זה מאד, שבכל פעם בבואו לפרש שיחתו לפני ה' יתברך או להתקרב לאיזה דבר שבקדושה, יזכיר את עצמו ריבוי הטובות והחסדים שעשה ה' יתברך עמו מעודו עד היום הזה, ועל ידי זה יתחזק לבבו לבטוח בה' שישמע תפילתו גם עתה, ועל ידי זה יוכל להתקרב אליו יתברך ולפרש לפניו שיחתו כראוי"** (שם).

זוהי ההדרכה הברורה: מי שרוצה לשוב בתשובה על ידי ריבוי תפילה, בהכרח שיעצים ויחזק את בטחונו בה' על ידי ריבוי הודאה על כל מה שכן זכה לעשות בעבודת ה' עד היום.

אנו אכן מבקשים רבות שתכלה שנה וקללותיה, אבל מן היושר שגם נזכור ונודה עתה על שנה שלימה של חטיפת רבבות אלפי נקודות טובות. כמה מיליוני מילים של תורה ותפילה שזכינו בשנה זו, כמה רבבות מצוות ומעשים טובים, שעל אף "שרואה שגם המצוה והדבר שבקדושה שזכה לעשות הוא גם כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זה, איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדושה איזה מעט טוב" (ליקוטי מוה"ר, רפג). ומכאן ההודאה עליהם נבנה את הבטחון שכמו כן יעזרנו ה' לשוב אליו בשלמות, והיא שתתן לנו כח לפתוח את הפה בתפילה וצעקה על הלהבא.

רבי נתן שם מוצא לכך סימוכין ממצות 'לא תעשה' האמורה בפרשתנו **"לא תחרוש בשור וחמור יחדיו"**. שור וחמור מרמזים על קליפות עשיו וישמעאל "שהם כלל כל הגויים והגלויות, כלל כל הצרות". והתורה מזהירה "שלא לערב ולחבר הצרות יחד שאז אי אפשר לסבלם ח"ו, **שלא יגרסו לבלבל דעתו שידמה לו כאילו כל העולם נפל עליו וכאילו כל הצרות באו עליו ח"ו בלי הרחבה כלל"**. כי מי שאומר כך, "על ידי זה נתעקם לבו מה יתברך ואינו יכול לצעוק אליו, ואז ח"ו באמת נתרבים עליו הצרות רחמנא ליצלן. רק צריכים לתן ריווח בדעתו, למצוא הרחבות גם בתוך הצרות בעצמם ולהביא תודה והודאה בכל עת, ועל ידי זה יוכל לצעוק לה' יתברך ויהיה ניצול לגמרי מכל הצרות בחסדו הגדול ונפלאותיו".

בימי תשובה ותפילה אלו, הבה גם נרבה מאד להודות על כל הטוב שגמלנו בחסדו ברוחניות ובגשמיות בכל השנה שחלפה, והיא שתחזק אותנו בבטחון ובשמחה להתעצם בתפילה וצעקה, שהיא עיקר התשובה שבה תלויה הגאולה השלימה.

גם הוא חולם להתעורר ולשוב באלול. הוא היה רוצה להקדיש זמן לתפילה ולצעקה אמיתית, אבל הלב אטום וחתום. בעצמו אינו מבין מה קורה לו, הלא מי כמוהו יודע את שפלות מצבו, ואף על פי כן אין לו את החיות לקחת עצמו לתהילים ולהתבודדות כראוי, איך מתחילים!?

רבינו הקדוש מרבה לגלות על כוחו של אלול, בו כבש משה רבינו דרך סלולה לתשובה. "ועיקר התשובה הוא בחודש אלול כי הם ימי רצון" (ליקוטי מוה"ר תניינא, פג). זה הזמן ש"רוב בני ישראל רצונם וכיסופם חזק ואמץ מאד מאד לה' יתברך, בפרט באלו הימים אלול ועשרת ימי תשובה, שאז כל ישראל לבם נשבר בקרבם, ומתקבצים בבית הכנסת ובבית המדרש ומרביין בתפילות, ורצונם וכיסופם חזק עד אין סוף לה' יתברך" (ליקוטי הלכות, מתנה ה, י). ואף על פי כן, יש הרבה שעם כל רצונם הפנימי לשוב אינם זוכים אז להרבות בתפילה ולהביע את כוספם ורצונם לפני ה'.

אין זה סתם חסרון; הלא כל התשובה תלויה בתפילה, וכמו שרבי נתן כותב רבות ש"מי שרוצה לשוב לה' יתברך באמת, עיקר התשובה שלימה היא על ידי תפילה, דהיינו שיתפלל תמיד לה' יתברך שירחם עליו מעתה ויצילהו מעוונות. כי באמת כל אדם הוא בסכנה גדולה ועצומה בזה העולם כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואם כן איך יזכה לתשובה, כי תיכף כשרוצה להתגבר על מה שצריך להתגבר מתגברים עליו יותר. על כן העיקר הוא תפילה והתבודדות, שצריך להרגיל את עצמו להתבודד בכל יום ויום בינו לבין קונו, ולהפיל תחינתו לפני ה' יתברך המלא רחמים בכל עת שיזכה לשוב בתשובה שלימה באמת" (שם, אגאה ג, ב).

אך, גם בזה צריך הדרכה אמיתית למען לא ניתפס ברשת היצר. לפעמים, מרוב כאב, ומרוב הבנת שפלות ומיריות המצב, שב ונאטם הלב. האדם רואה לפניו הר עצום של טומאות ועוונות, חולשות ורוע, שמקיפים אותו מכל צד, והרי הוא כמו שבי באמצע. זהו גורם לאבד את התקוה ואת החיות לרצות לנסות לשוב. זהו גם כן מעשה היצר המתלבש במצות התשובה עצמה, ועליו לקיים את עצתו אמונה של שר צבא ה' איך לעמוד במערכי המלחמה של תפילה ובפרט בימים אלו.

וכן הוא מלמדנו: "שכשהאדם רואה גודל צרותיו שהוא רחוק מה' יתברך מאד כמו שהוא יודע בעצמו, צריך לבל יתבלבל לגמרי מחמת הצרות והיסורים ח"ו. רק בכל עת ועת, בפרט בעת צרה ח"ו יתן עיניו לבו ודעתו להסתכל ולהתבונן היטב על חסדי ה' וטובותיו שעשה עמו עד הנה. כי כל אדם כמו שהוא מאחר שהוא בכלל ישראל ומניח טלית ותפלין בכל יום ומייחד שמו יתברך פעמיים בכל יום ויום, ראוי לו ליתן הודאה ותודה לה' יתברך בכל יום ויום על עוצם חסדו וטובו יתברך עליו, שזכה להיות בכלל ישראל מקבלי התורה. מכל שכן אחד יודע בנפשו כמה טובות נפלאות בפרטיות שגמל ה' יתברך עמו מעודו עד אותו היום. וצריך להרגיל את עצמו להודות ולהלל לה' יתברך על כל הטובות שעשה עמו, ועל ידי זה יהיה לבו נכון בטוח שגם עתה ה'

פניני אור

אמרות טהורות מרבינו'ק ותלמידיו

הרגיש פעם בשפת רבי יצחק בן מוה"רנ"ת זכרונו לברכה, שיש לו דבר מה בכיסו. קרה לו הדבר כל כך עד שלקראת השבת הבאה תפר את כל כיסי בגדי השבת שלו, כדי שלא יקשל שוב חלילה בנשיאת שום דבר אף בשוגג.

(שיח שרפי קודש)

3323796@gmail.com

לתגובות והערות

הדל"ג 6:17 - ניץ ההמה 6:16 - סוּזק"ש 8:42

צאת השבת 7:29 - צאה"ש לר"ת 8:09

האמת והאמונה

לא יהיה כלי נבר על אשה ולא ילכש נבר שמלת אשה
כי תועבת ה' אלקיך כל עשה אלה

ה'איש' הוא סוד ה'אמת', שמעיין ומשכיל ומבין את האמת. וה'אשה' היא סוד ה'אמונה', שמבטלת את דעתה בתמימות אל האמת מתוך אמונה פשוטה.

אך הסטרא אחרא רוצים להחליף ולהמיר את לבושי הגבר והאשה, לבושי האמת והאמונה; את האמת האמיתית אשר השכל הקדוש משיג ומבין, הם רוצים לסתור באמצעות האמונות הכוזביות שלהם. ואת האמונה האמיתית שכל יהודי מאמין בתמימות, הם רוצים לסתור באמצעות הסברות המשובשות שלהם הנראים כאמת.

כמו כן; כשצריך האדם לעיין ולהשכיל ולהבין את האמת, הם רוצים להפוך אותו לתמים שאינו יודע להשתמש עם שכלו. וכשצריך האמין בתמימות ופשיטות, הם רוצים להפוך אותו למשכיל וחוקר רח"ל.

ועל כך מזהירה אותנו התורה **"לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילכש גבר שמלת אשה" - אל תחליף את לבושי האמת והאמונה, אלא כל דבר בעתו ובזמנו, ועל מקומו ומכוננו.**

(ע"פ ליקוטי הלכות, גילוח ד)

השבת האבדות

הרוחניות

ואם לא קרוב אחיד אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך ויהי עמך עד דרש אחיך אתו והשכרתו לו

ופירש רש"י: "עד דרוש אחיך - וכי תעלה על דעתך שיתנהו לו קודם שידרשהו? אלא דרשהו שלא היא רמאי".

כשם שבהשבת אבידה גשמית, אין מחזירים לאובד את אבדתו עד שדורשים אותו אם אינו רמאי, כך גם באבידות הרוחניות.

שכן, האבדות הרוחניות שאיבד האדם נמצאות אצל הצדיק האמת, ולשם כך יש לנסוע אליו ולדרוש ולחפש אחר האבדות שאיבדנו, לחזור ולקבלם מהם. "אך הצדיק אינו משיב לו האבדה עד שידרשנו אם אינו רמאי ושקרן, כמו שכתוב **"עד דרוש אחיך והשבתו לו"**, **"עד שתדרוש את אחיך אם אינו רמאי"**

(ליקוטי מוהר"ן, פסח).

מדוע לא צעקת?!

כי בשדה מצאה צעקה הנער המאורסה ואין מושיע לה

"הרבנו אב"ש לדבר מדין 'נערה המאורסה' ולהוכיח ממנה גודל מעלת הצעקה והזעקה לה' יתברך, כי הנה זו הנערה המאורסה בהיותה בעיר נעגשת אף היא, כי אילו היתה צועקת וזועקת הייתה ניצלת, 'אם בשדה מצאה, צעקה הנערה ואין מושיע לה'. כמו כן, זה האדם שבא נגדו היצר ומחטיאו ומפילו, עד שנדמה לו שאין לו שום תקוה להינצל ממנו, אעפ"כ מחויב לזעוק ולהתאנח מרה כל ימיו על גודל התרחקותו מהשם יתברך. כי יתבעוהו למעלה: הן אמת שהתגבר עליו היצר, מאד, אולם **מדוע החרישת ולא זעקת מעומק לבך בתפילה ובתחנונים שתינצל מהיצר הבא להרגך בגשמיות וברוחניות?!** כי אם היית זועק מרה על נפילתך וירידתך הגדולה, היית ניצול ממנו. ואף אם בשדה מצאך, גם היית נפטר, כי ה' בעצמו היודע תעלומות לב, בראותו זעקתך ושאתך ימליץ עליך לטובה, כי מדין הזעקה והצעקה לא יפטר אף אחד" (שי"ק ד, טוט).

אני לא מצליח להשתנות...

שאלה:

שוב הגיע אלול, והנה כבר עברו יותר מעשרה ימים של החודש הקדוש הזה, ואף שבתחילת אלול נתעוררתי מחדש לעסוק בעבודת התשובה, אעפ"כ עם הזמן אני הולך ונחלש, וזאת מפני שיש לי הרגשה שממילא אשאר אותו דבר, כי אני כבר מכיר את עצמי, וכבר עברו עלי כמה וכמה שנים שהתעוררתי באלול ועשרת ימי תשובה, ואעפ"כ לא השתנית מאומה.

שמעתי כבר הרבה התחזקות והתעוררות, אבל למעשה אני לא רואה כמעט סיכוי להשתנות באמת, וגם סביבי אני רואה שאנשים לא משתנים באמת רק נשארים כמו שהם. ודבר זה מחליש אותי מאד מאד מלהשקיע כראוי בעבודת התשובה.

תשובה:

אח יקר, אח לצרה!

כמעט כולנו מרגישים כך, ואכן מפני כך רבים מאתנו נחלשים ומתעייפים.

ובכן, טעויות רבות מטעה אותנו היצר בהרגשה זו, ורבינו הק' עוסק לסתור את דבריו וסברותיו, ולהאיר בנו אור האמת, שנבין ונשכיל שהבעל דבר מטעה אותנו לגמרי, ומזיק אותנו על לא דבר.

אך אנו לא נתמקד קצת רק באחד מטעויותיו, ונשתמש עם שיטת ה"לטעמך"...

כלומר: גם אם נסכים ח"ו לדבריך, ונשתכנע שאכן נישאר כולנו כמו שאנו, ואין סיכוי ממשי שנשתנה שינוי אמיתי. ובכן, לשיטתך, מה אנו אמורים לעשות? כיצד עלינו להתנהג הלכה למעשה? להיכנע? לוותר מראש? ללכת לישון?

רבינו ומוהרנ"ת צועקים אלינו שוב ושוב, שגם אם האדם מושכנע שלא ישתנה לעולם, ו'פה תהא קבורתו' בתוך 'קברות התאוה' רח"ל - גם אז, אין לו שום סיבה להיכנע ולהזדקן. אלא גם הוא, חובה עליו להחזיק את כלי הזיין בידיו ולנסות להשיב מלחמה השערה; לכסוף ולהשתוק לה' שיוציאו מאפילה לאורה, לקרוא ולזעוק בתפילה ותחנונים, ולנסות להתחדש שוב ושוב.

ומי שאכן ימשיך לאחוז את כלי הזיין בידיו, גם אם לא יצליח כלל במלחמתו, אלא יפול שוב ושוב ח"ו - הרי הוא נחשב 'מנצח' במלחמה!

וזהו עיקר 'דרך התשובה' שעוסק רבינו להמשיך עלינו בימים אלו של חודש אלול; שנהיה בקיאים אין לא ליפול משום דבר, רק להמשיך ללחום מלחמת ה' בכל מצב, גם אם יהיה מה שיהיה. ובהזדונו מנצחים את המלחמה הארוכה.

בימים נוראים אלו, מראש חודש אלול עד סוף חודש תשרי, אנו נמצאים במלחמה. ומי שמחזיק את הנשק בידיו, ואינו מוותר בשום אופן, הוא המנצח. וגם אם היצר מפיל אותו שוב ושוב

ברשת - אם הוא לא מתייאש מלעשות את שלו, הוא המנצח ולא היצר!

וכלשונו של מוהרנ"ת (בקיצור):

"כבר מבואר שבחינת מלחמת עמלק הוא מלחמה ארוכה מאד מאד, כי עמלק הוא מעולם רצועה מרודות לישראל, ועיקר הוא מלחמת היצר שהוא בחינת קליפת עמלק שאורב על האדם תמיד ורוצה להפילו לגמרי חס ושלום. ועיקר הכניעתו הוא התחזקות, שהוא בחינת בקיאות הנ"ל שעיקרו בחינת 'בקי בנפיק', בחינת 'אצייעה שאול הנך'. שבכל מה שעובר על האדם כל ימי חייו יהיה חזק מאד לכל יפול משום דבר. וזה הדרך צריכין ללמוד הרבה, לקבלו אצל הצדיקים והגלויים אליהם, וזה כל העבודה בראש השנה ויום כיפור להמשיך דרך התשובה הזה בעולם.

"נמצא שבענין מלחמה זאת שיש לכל אדם עם יצרו שהוא בחינת מלחמת עמלק, כל נצחון המלחמה הוא כשהוא חזק בדעתו בכח הצדיק לאחוז את עצמו ולעמוד בקשרי המלחמה בכל מה שיעבור עליו. כי כל זמן שהאדם אינו מייאש את עצמו, ומחזק את עצמו להתחיל בכל פעם מחדש וכו', ועוסק עדיין במלחמה זאת שעיקר הכלי זין הוא תפילה - הוא נקרא נוצח את המלחמה! כי באמת לה' המלחמה, כי אי אפשר להאדם בעצמו לנצחו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו' וכו', וכמו שכתוב מלחמה לה' בעמלק מדור דור. רק שהאדם חייב לחזק את עצמו ולעורר את עצמו בכל פעם מחדש לבלי להיות נסוג אחור ממלחמה הזאת, ולבלי לייאש את עצמו בשום אופן" (ליקוטי הלכות, שבת ז, נד).

מי שעוסק [בכל השנה כולה ובפרט בימים אלו] בתשובה - גם אם אינו מצליח לחזור למוטב, והיצר מתגבר עליו ביתר שאת ויתר עז, הרי הוא מעורר עליו רחמי ה' עד אין שיעור.

וכמו שכתב מוהרנ"ת בתפילתו, כשהוא פונה לנפשו בדברי חיזוק:

"נעלם ממך ולא תדע עוצם ריבוי רחמנותו וחסדיו הגדולים על כל החפצים לשוב באמת, אף על פי שלא שבו עדיין! וכל ישעו וכל חפצו יתברך לשוב ולרחם על כל המחכים ומצפים ומתגעגעים וחותרים במחירת למצוא הצלה ומנוס לשוב להשם יתברך, אף על פי שמתגברים עליהם בכל עת יותר, ואין מניחים אותם ימים ושנים הרבה לשוב אל בית אביהם, אף על פי כן, חסדו גבר עליהם ועלינו מאד מאד בלי שיעור וערך ומספר, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב. אלו כל הימים דיו וכל אגמים קולמוסים, וכל בני אדם לבלרים ולשונות מקלסים, אין מספיקין לפרש ולבאר אחת מני אלף ורבבה מחסדיו המרובים אשר הוא נוהג בחסדו בכל דור ודור, ובפרט על הנאחזים ונדכאים ומחכים ומצפים לשוב אליו יתברך באמת" (ליקוטי תפילות, תפילה ס).

חזק חזק ונתחזק להמשיך לעשות את שלנו, ולאחוז את הכלי זיין בכל מצב!

פנינים מאירים וחיידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הנרי"ם שכמעט שלישי"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

חודש אלול

קודשא בריך הוא לא בעי מינן אלא לבא

אמרנו פירוש הפסוק (דברים ל"ה) בפ"ך ובלבבך לעשותו, דלא כתיב ובמעשיך, שהעיקר מצד האדם הוא בלבבך וכמו שכתוב בזוהר הקדוש (חלק ג קס, ט) **קודשא בריך הוא לא בעי מינן אלא ליבא וכו'**, ובגמרא (סנהדרין ק"ו, ב) הקדוש ברוך הוא לבא בעי. ולכן נאמר בפ"ך ובלבבך שעל ידי הדברי תורה שבפ"ך על ידי זה יהיה נכנס ללב, וזה ובלבבך, ולגמר המעשה יעזור השם יתברך. רק צריך להיות הלימוד על מנת לעשות, וזה לעשותו, שהמכוון שלו יהיה לעשותו, ואז יעזור לו השם יתברך לגמור, ולכן לא כתיב ובמעשיך.

פרי צדיק חלק ה' ראש חודש אלול אות ג דף מ"א

משיח ישוב בתשובה ועל ידו ימחלו לכל העולם

מצינו שבשביל יחיד שיעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו ואמרנו שאין הפירוש שמוחלין בלא תשובה רק היחיד ששב מביא על ידי זה הרהור תשובה לכל העולם כולו, ומשיח בן דוד הוא יהיה היחיד ששב שעל ידו ימחלו לכל העולם כולו.

פרי צדיק חלק ה' ראש חודש אלול אות ב עמוד 90

ברכת כתיבה וחתימה טובה

סתם לא שמענו ילקוט חיים סט"ו ואוצר מנהג ישראל.

ונראה שאין בדברים אלו ממש ואין זה מחוקק העכו"ם, ומצינו להרבה גדולי ישראל שלחו מכתבי ברכה מיוחדים לקראת השנה הבאה והעלו ברכתם על הכתב לכתיבה וחתימה טובה. ועצם הדבר שכותב שמתפלל להיכתב בספרי חיים בשנה טובה, מוכיח שאינו מחוקק העכו"ם. וכן נראה שענין זה מקרב את הלבבות ומפרסם את השלום, ובספר ליקוטי מהרי"ח (סדר דיני ומנהגי אלול) הביא רמז על הפסוק וישראל איש לירעהו לשלום ר"ת אלול, שבחודש אלול צריך כל אחד לבקש על רעהו לשלום. ופסוק מפורש כתוב בעזרא (חמיה ח ט) 'ושלחו מנות לאין נכון לו', הרי שהיה המנהג בראש השנה לדאוג לקרב הלבבות זה לזה ולשלוח מנות זה לזה, ובדאי שגם לשלוח איחולים ומכתבי ברכה בכלל זה.

אלא לפי שבדורות שעברו לא היה נפוץ כל כך מלאכת הכתב, וגם שילוח אגרות היה דבר של טורח ויקר, על כן לא נהגו לכתוב ולשלוח אגרות רק לעת צורך ממש, ולכן כתב המהרי"ל כי מי ששולח אגרת בחודש אלול יש לו להוסיף בתחילה או בסוף ברכה לקראת השנה הבאה. אבל בזמנינו שענין הכתב השתכלל ושולחים כל השנה גם אגרות שאין בהם ממש, ודאי שמי ששולח מכתב ברכה לחברו לקראת השנה הבאה עושה דבר טוב, בפרט לילדים שיותר נקל להם להביע ברכתם על הכתב מאשר להוציאם בפה, וגם מותר לקרותם בראש השנה ואין בזה חשש של שטרי הדיוטות.

הבאר היטב (סי' תקפא סק"י) הביא בשם המהרי"ל (הל' ימים הנוראים אות ג') משנכנס אלול כשכותב אדם אגרת שלום לחבירו צריך לרמוז בהתחלתו שמבקש עליו לשנה טובה העתידה לבוא, ויכתוב: 'בשנה טובה תכתב ותחתם', או 'תולה ארץ על בלימה', 'יטיב לך כתיבה וחתימה' ע"כ. וכן כתב **המטה אפרים** (שם סי' ט): הכותב אגרת שלומים מן ראש חודש אלול עד יום כיפור יש לו לרמוז בתחילת האגרת או בסוף האגרת שהוא מעתיק עליו שיזכה בימי הדין הבאים לטובה להיות נכתב בספר חיים טובים.

מכאן מנהג זה אנו רואים שיש לכל אחד להתפלל ולבקש בעד חברו שיזכה לשנה טובה, כשם שמתפלל על עצמו. וכן נשמע מן המנהג שהביאו ה**טור והרמ"א** (ססי' תקפב) שבלי לראש השנה נוהגים שכל אחד אומר לחברו 'לשנה טובה תכתב'. והיינו, כי חבר שהוא קרוב אליו ופוגש אותו בראש השנה ממברך אותו מפה אל פה בלי לראש השנה, וחבר רחוק שאינו פוגש אותו בראש השנה ממברך אותו במכתב מראש חודש אלול ואילך.

וראיתי **בכמה מספרי זמנינו** שהתנגדו על טופסי השנה טובה שהנשים והילדים מציירים ושולחים זה לזה, בטענה כי דבר זה נובע מחוקק העכו"ם ששולחים איחולים וברכות בכתב בעת חגם. ולטענתם לא נהגו לכתוב 'כתיבה וחתימה טובה' רק במי שממילא שולח אגרת שלומים לחברו מאיזה סיבה שהיא, אז מזכיר בתחילתו או בסופו שמעתיך ומתפלל עליו לשנה טובה, אבל לשלוח איחולים וברכות

אפילו פעם אחת בימי החג, חל עליה קדושה בימי החג, ונעשית מוקצה מחמת מצוה, ואסור להשתמש בה לשימוש אחר במשך כל ימי החג אפילו אם נפלה הסוכה (סי' תרלח ס"א). שנאמר 'חג הסוכות לה' שבעת ימים' ולמדו חז"ל שחל שם שמים על עצי הסוכה בין על הדפנות ובין על הסכך.

ואף שעיקר עשיית הסוכה הוא צל הסכך, ואילו בדפנות אין צריך לעשות שום דבר, שמי שיש לו דפנות מוכנות אין צריך לתקן בהם שום דבר ויכול להניח עליהם את הסכך והוא כשר - מכל מקום לאחר שכבר נגנה הסוכה לשם חג, חל שם קדושה גם על הסכך וגם על הדפנות.

ובדבר זה שונה מצות סוכה ממצות ציצית; שבציצית צריך שיהא עשייה לשמה, שבשעת טוית החוטמים ובשעת תלייתם בבגד צריך לכוון לשם מצות ציצית, ואילו לאחר שנעשה טלית של מצוה אין על זה דין קדושה ומוקצה. מה שאין כן בסוכה, אין צריך עשייה לשם מצות סוכה רק לשם צל, ואילו לאחר שנעשה לשם חג חל עליו קדושה ואסור להשתמש בה (עיי' בגמ' סוכה ט. ושו"ע שם ובסי' א"א ב' וסי' י"ד ס"ב).

בניית הסוכה היא מצוה

אף שהתבאר שמעיקר הדין אין צריך לבנות

מצות עשיית הסוכה

לא עשאו; לפי שמן התורה סוכה שנעשתה לדור שם במשך כל השנה, או שנעשתה בשביל להשתמש שם בדברים צנועים להסתדר מבני אדם, או לאחסן שם דברים, פסולה. שהסוכה צריכה להיות עשויה רק להצל מפני החמה. ואם הניח את הסכך על הדפנות במשך השנה לדירה או לצניעות או לאוצר, ולפני החג נמלך ואמר שכבר אינו רוצה שישמש עבור דברים אלו, ומעתה ישמש הסכך רק לצל סוכה, אינו יוצא בה, וצריך לנענע את הסכך (סי' תרלו ס"ב ע"י ש"ש).

סיכך בסכך פסול והכשירו

דוגמא נוספת מצינו שאדם מניח סכך לשם צל על הדפנות ועושה בה מעשה ועדיין נחשב כאילו נעשית מאליה, והיא: המסכך סוכתו בענפי אילן המחוברים לקרקע, ולאחר שהניח את הענפים קצצם מן האילן, הסוכה פסולה. לפי שבשעה שסיכך את הסוכה היו ענפי האילן סכך פסול, ולא היה נקרא סכך מן התורה, שכל דבר המחובר לקרקע הוא סכך פסול. וכשחזרו אחר כך וקצצו הענפים אין הסוכה נכשרת, שהרי זה כאילו התכסה הסוכה בסכך כשר מאליה, דפעות הקציצה אינה כמעשה הנחת סכך המסכך על אוהל, וצריך להגביה ולנענע את הסכך כדי להכשירה (סי' תרכ"ב).

לשם צל ולא לשם מצוה

אף שצריכים לעשות את הסוכה, אין חיוב לעשותה לשם 'מצות סוכה' רק 'לשם צל' בלבד. וניתן לצאת ידי מצות ישיבת סוכה גם בסוכת כפריים ובדאים, הגם שנעשה לצורך גויים שאינם בני מצוות. ואפילו סוכה שלא נעשה לשם הצללת בני אדם כלל רק לצורך הצללת בהמות, אפשר לצאת בה מצות ישיבת סוכה, שכיון שנעשה לשם צל יש על זה שם סוכה. אלא שהחמירו חז"ל מדרבנן שצריך לחדש בה איזה דבר כדי שיהא ניכר שנעשה לשם חג הסוכות, או להוסיף סכך טפח על טפח באיזה מקום משטח הסוכה, או להוסיף סכך כל שהוא על פני כל אורך או רוחב הסוכה (סי' תרלו ס"א).

צריך לחדש היכר לצורך החג

דין זה שהצריכו חז"ל שיהא ניכר שהוא לכבוד החג אינו רק בסוכות של גוים או בהמות, אלא גם בסוכה שנבנה לצורך ישראל גדול, צריך שיהא ניכר שהוא לכבוד החג. והבונה סוכה סתם לפני שלשים יום קודם החג, צריך לחדש בה איזה דבר שיהא ניכר שנעשה לצורך החג. ולא עוד, אלא אפילו סוכה שנעשתה לשם חג ומשאיר אותה בנויה משנה לשנה ואינו משתמש בה במשך השנה לשום דבר, צריך לחדש בה איזה דבר בכל שנה קודם החג, שכיון שעבר החג הקודם בטלה עשייתה הקודמת לשם חג וצריך לחדש בה שיהא ניכר שנעשה לשם חג (משנ"ב שם סק"ז וע"ע סי' תרלח סק"ט, ובערוה"ש ס"ט מק"ל).

חל קדושה על סוכת החג

אף שמעיקר הדין אין צריך לבנות סוכה לשם מצוה, מכל מקום אם נבנתה לשם חג ויש בה

לבנות בידיים את הסוכה

כתוב בתורה 'חג הסוכות תעשה לך', ודרשו חז"ל (סוכה י"ב) שצריכים לעשות את הסוכה, וסוכה שנעשית מאליה אין יוצאים בה ידי חובתה. ולכן סוכה שנעשתה על ידי הרוח, שהרוח באה ופזרה עשבים על גג הסוכה, פסולה. ואפילו אם הבעלים עומד ואומר אני מקדיש ומייחד אוהל זה לשם מצות סוכה, לא הועיל בדיבורו כלום. מאחר שלא עשאה בידיים.

לבנות ולא לחקוק

יתכן מציאות שגם סוכות שנעשו על ידי מעשה בני אדם יהיו פסולים, משום שנחשבים על פי הלכה כאילו נעשו מאליהם, לדוגמא; אם הייתה ערימה גדולה של סכך ובא אדם ופינה חלל בתוכה עד שנוצר בה חלל של אוהל, פסולה. אף שאוהל זה נוצר על ידי מעשה בני אדם, אין זה נקרא שהאדם עשה את האוהל, רק פינה את חלל הפנים ועל ידי זה נוצר חלל של אוהל, ואין זה נקרא עשייה (סי' תרלה). כקראו על מצינו בהלכות סת"ם שיש פסול הצריכה 'חוק תוכות', שצריכים לכתוב תפילין בכתיבה ולא בחקיקה שנאמר 'וכתבתם', ואם היה כתוב דל"ת במקום ר"ש ומחק את הנקודה הימנית העליונה ונוצר ממנו רי"ש פסול, שמחיקה כזה הוא בכלל חקיקה ולא בכלל כתיבה (סי' לב ס"ז).

לסכך על אוהל קיים

יתירה מזו: יתכן אדם שעושה את הדפנות ואת הסכך בידיים, ועדיין זה נחשב כאילו נעשתה הסוכה מאליה, והוא; שאם הקדים והניח את הסכך על גבי ד' עמודים קודם שעשה מחיצות מסביב, הסוכה פסולה. לפי שצריך שם סוכה הוא על שם הסכך, וסכך נקרא דבר שמסכך כצל על אוהל, וכל זמן שאין דפנות אין הסכך נקרא אוהל, ולכן כאשר אדם זה פרס הסכך על העמודים לא היה עדיין עליו שם סוכה, ורק לאחר שתיקן את הדפנות אז נעשה הסכך לאוהל מאליה. ולכן אפילו אם אמר 'הריני עושה את הדפנות ואת הסכך לשם מצות סוכה' לא עשה ולא כלום, וחיוב לחזור ולנענע את הסכך (סי' תרלה משנ"ב סק"י ע"י ש"ש שה"ח מק"ל אחרונים מחמירים).

סיכך לייבש ונמלך לצל

יתכן גם שאדם יעשה את הדפנות ואחר כך יסכך את הגג ועדיין זה נחשב כאילו נעשה הסוכה מאליה, כיצד; המניח סכך כשר על גג הסוכה שלא לשם צל, רק כדי לייבש את הסכך וכדומה, ואחר כך הגיע חג הסוכות והחליט שרוצה שמעתה ישמש הסכך לשם צל סוכה, הרי זה כאילו נעשית מאליה, ואפילו אומר ועומד שמעתה ישמש סכך זה לצל אין בדבריו כלום, דכיון שבשעת עשייה לא הניחו לשם צל הרי זה כאילו לא עשה סוכה, שצריך שתהיה העשייה לשם כוונת סוכה (סי' תרכט סט"ו).

סיכך לדירה ונמלך לצל

אפשר גם שאדם יכוון להניח את הגג על הדפנות לשם אוהל, ועדיין יהיה נחשב כאילו

